

สวัสดิการชุมชนตำบลประจักษ์
หนึ่งในแผนชุมชน...สู่แผนท้องถิ่น

จากฐานแผนชีวิตชุมชน	
ก่อตั้ง 1 มกราคม 2546	
สมาชิกเริ่มแรก	1,273 คน
ปัจจุบัน	2,126 คน
เงินกองทุนเริ่มแรก	59,370 บาท
ปัจจุบัน	92,264 บาท

ตำบลประจักษ์ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน มีประชากร 6,564 คน หรือ 1,408 ครัวเรือน เฉลี่ยหมู่บ้านละ 547 คน หรือ 100-120 ครัวเรือน มีสัดส่วนผู้ชาย และผู้หญิงใกล้เคียงกันประมาณ 3,820 คน แยกเป็นเด็กเล็ก 263 คน วันแรงงาน 2,597 คน ผู้สูงอายุ 575 คน ซึ่งจำนวนประชากรเหล่านี้ จะเป็นที่มาของการจัดสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่มวัยในชุมชน

เมื่อก้าวถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตำบลประจักษ์เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ โอบล้อมด้วยแนวเทือกเขาเขตป่าห้วยขาแข้ง แนวเขาน้องชัย เขาปลาร้า เขาดินแดง ที่มีโพรงถ้ำหิน พันธุ์ไม้ยุคคึกคักด้าบรรพ์ เช่น มะยมหิน ป่าดาด ทำให้ ต.ประจักษ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ราบเชิงเขาได้รับน้ำ จากป่าห้วยขาแข้งอย่างเต็มที่ มีเขื่อนทับเสลาเป็นแหล่งเก็บน้ำใหญ่ปล่อยผ่านทั้งลำคลองตามธรรมชาติ เช่น คลองวังรี คลองโป่ง และคลองชลประทาน รับน้ำไหลมาสะสมในไร่นา จนมีน้ำอุดมสมบูรณ์ตลอดปี ด้วยสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ทำให้ชาวบ้านทำนาได้ถึงปีละ 3 ครั้ง เป็นพันธุ์ข้าวไวแสง 3 เดือน ชาวบ้านจึงมีกินมีใช้ มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง แต่ในช่วงถัดมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านประสบกับปัญหาหนี้สินที่สูงถึง 78 ล้านบาทจากทั้งตำบล โดยส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ของ ธกส. , ฉ.โนค นส.3 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ถูกนำไปค้ำประกันไว้กับ ธกส. ที่ดินถูกเปลี่ยนมือไป จากที่ชาวบ้านเคยเป็นเจ้าของ ก็เป็นแรงงานรับจ้างในที่ดินของตนเอง

ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนำมาสู่การรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาด้วยกัน โดยเริ่มมีงานพัฒนาชุมชนมาตั้งแต่ปี 2518 เกิดกลุ่มกิจกรรมต่างๆมากมายจนถึงปัจจุบัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ,กลุ่มเกษตรกรทำนา , กลุ่มสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน กลุ่มแม่บ้านผลิตน้ำปลา กลุ่มทำแชมพู อาหารแปรรูป กลุ่มปู้หมัก ปั้นน้ำมัน ร้านค้าชุมชน โรงสีชุมชน ธนาคารข้าว ฯลฯ เกิดเป็นระบบวิสาหกิจชุมชน จากการทำแผนแม่บทชุมชนในปี 2543 ที่นำดอกผลกำไรมาสู่การจัดสวัสดิการชุมชน แต่กลุ่มสวัสดิการโดยตรงในแต่ละหมู่บ้าน ก็จะมี “ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน” ก่อตั้งปี 2537 ช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ คนยากไร้และผู้ด้อยโอกาส โดยให้เบี้ยยังชีพคนละ 200 บาทต่อเดือน และในกรณีภาวะฉุกเฉิน เช่น สมาชิกไม่มีเงินเสียค่ารักษาพยาบาล ก็จะให้ยืมเงินไปใช้ก่อน โดยไม่คิดดอกเบี้ย “กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน” ส่วนใหญ่จะก่อตั้งในช่วงปี 2532-2535 โดยแต่ละหมู่บ้านบริหารจัดการกันเอง มีการเก็บเงินสมาชิกทุกบ้านไว้เป็นทุนหมุนเวียน อย่างเช่น หมู่ที่ 7 จะจ่ายสวัสดิการฌาปนกิจ

สูง เนื่องจากมีสมาชิกมากถึง 174 ครัวเรือน เก็บครัวเรือนละ 100 บาท นำไปช่วยเหลือครอบครัวที่มีผู้เสียชีวิต ศพละ 17,100 บาท เงินที่เหลืออีก 300 บาทจะให้เป็นทุนสำหรับคนเก็บเงินเข้ากลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์ที่มีในแต่ละหมู่บ้าน ให้สมาชิกกู้ยืมก็นำดอกผลกำไรมาจัดสวัสดิการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 2 ก่อตั้งเมื่อปี 2525 มีสมาชิกแรกเริ่ม 46 คน ปัจจุบันเพิ่มเป็น 141 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 300,000 บาท ให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ คัดดอกเบี๋ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน กู้ไม่เกิน 20,000 บาท นำกำไรมาจัดสรร 50% ปันผลคืนให้กับสมาชิก 30%, เป็นกองทุนสำรอง 15 % , จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในกรณีเจ็บป่วย และ ฌาปนกิจสงเคราะห์ และอีก 5% เป็นทุนสาธารณประโยชน์ เช่น จัดงานวันเกิด และวันสำคัญต่างๆ หรือกลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 8 ก่อตั้งเมื่อปี 2536 มีสมาชิกเริ่มแรก 20 คน มีเงินทุน 1,000 บาท ปัจจุบันเพิ่มเป็น 83 คน มีเงินทุน 57,000 บาท โดยให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ คัดดอกเบี๋ยร้อยละ 15 บาทต่อปี ให้กู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท นำกำไรมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสคนละ 200 บาท คนเจ็บป่วยไม่เกิน 300 บาท และให้ทุนการศึกษา 400 บาท

จากกลุ่ม/กองทุนย่อยๆที่จัดสวัสดิการอยู่ในระดับหมู่บ้าน ก็มีกลุ่มใหญ่ที่เข้มแข็ง สามารถรวมสมาชิกได้ทั้งตำบลนั่นก็คือ **กลุ่มเกษตรกรทำนา** ที่ได้งบประมาณสนับสนุน 2 ล้านบาทจาก SIF เมฆ 5 มาเป็นทุนหมุนเวียนในชุมชน สมาชิกสามารถกู้ยืมเงิน โดยคัดดอกเบี๋ยร้อยละ 10 บาทต่อปี คณะกรรมการได้นำดอกเบี๋ยที่ได้ไปจัดสวัสดิการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และสมาชิกในเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งดำเนินการมาแล้ว 6 ปี และนำเงินไปลงทุนสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆได้อีก 10 กลุ่ม เช่น กลุ่มปุ๋ยหมัก ,กลุ่มแม่บ้านน้ำปลา ,กลุ่มแชมพู ฯลฯ และเมื่อกลุ่มอาชีพเหล่านี้ สามารถบริหารจัดการมีดอกผลกำไร ส่วนหนึ่งก็แบ่งมาสมทบการจัดสวัสดิการชุมชนอีกด้วย

จากกลุ่มเกษตรกรทำนา และกลุ่มอาชีพย่อยๆ ในชุมชน จึงรวมกันเป็น **“กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลประดู่ยืน”** จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2546 เพื่อให้การดำเนินงานสวัสดิการชุมชนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีสมาชิกเริ่มแรก 1,273 คน มีเงินทุน 59,370 บาท ในปัจจุบันเพิ่มเป็น 2,126 คน มีเงินทุน 92,264 บาท เงินทุนส่วนหนึ่งมาจากดอกผลกำไรของกลุ่มเกษตรกรทำนา/กลุ่มอาชีพ ดังที่กล่าวไป มีเงินสมทบมาจากการทอดผ้าป่า (การบริหาร) และเงินสมทบ จาก อบต.

☞กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลประดู่ยืน☜

วัตถุประสงค์

- ❖ เพื่อช่วยเหลือสมาชิก ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย
- ❖ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในรูปแบบทุนหมุนเวียน
- ❖ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
- ❖ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เกิดความเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน

เป้าหมาย

- ❖ ช่วยเหลือสมาชิกได้ทั้งในเบื้องต้น และทำให้เกิดความยั่งยืน
- ❖ ทุกคนมีความรัก และสามัคคีกัน

ในโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนนี้ จะต้องมี ผู้นำชุมชน ตัวแทนจาก 12 หมู่บ้าน และตัวแทนจาก กลุ่มสตรี เข้าร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ชาวบ้านยอมรับและเชื่อถือ มีการแบ่งงานเป็น 3 ฝ่ายหลักๆ คือ ฝ่ายพิจารณาเงินทุนหมุนเวียน ,ฝ่ายพิจารณาผู้ด้อยโอกาส และฝ่ายติดตามประเมินผล กองทุนฯสามารถ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่นได้ดี ไม่ว่าจะเป็นนักพัฒนาชุมชน ,นักพัฒนาสังคมจังหวัด , เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ องค์กรเอกชนต่างๆ โดยเฉพาะ อบต. **แผนชุมชนเรื่องสวัสดิการชุมชน สามารถบรรลุ เข้าสู่แผนของ อบต.** ได้ มีงบประมาณสมทบมาให้ชุมชนดำเนินการเอง

สมาชิกกองทุนสวัสดิการฯ มีผู้ได้รับประโยชน์ไปแล้วในกรณีต่างๆ ดังนี้ ช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล 162 ราย เป็นเงิน 40,700 บาท ,จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ 66 ราย เป็นเงิน 237,600 บาท ,ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน 28 ราย เป็นเงิน 237,600 บาท และเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม เป็นเงิน 1,780,000 บาท

ทุกวันนี้ชุมชนได้จัดสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง ไปพร้อมๆกับกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ พัฒนาอาชีพ ให้คนในชุมชนมีงานทำ มีรายได้ ไม่ต้องออกไปนอกชุมชน และสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของตนเองได้ ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ทางกองทุนฯจะยังคงดำเนินงานต่อไป ขยายความเข้าใจในเรื่องสวัสดิการชุมชนให้กับทุกคนในชุมชน และหน่วยงานภาคี ในการพัฒนากองทุนนี้ ส่วนหนึ่งจะระดมเงินออมวันละบาทเพิ่มขึ้นมา และประสานให้หน่วยงานต่างๆเข้ามาร่วมสมทบกองทุน เพื่อจัดสวัสดิการได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นไป